

Vergaderjaar 2007–2008

31 290

Najaarsnota 2007

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 november 2007

1. Hoofdpijnen

De Najaarsnota presenteert de uitvoeringsmutaties in het lopende begrotingsjaar, en is de laatste uitvoeringsnota van het jaar. Gelijktijdig met de Najaarsnota worden de hiermee samenhangende supplettoire begrotingswetten aan de Staten-Generaal aangeboden.

Het EMU-saldo 2007 komt naar huidige inzichten uit op een tekort van 0,2% BBP. Dat is 0,2%-punt beter dan ten tijde van Prinsjesdag werd verwacht. De verbetering wordt veroorzaakt door een meevaller bij de gasbaten en bij de belasting- en premieontvangsten. Tevens verbetert het saldo door onderuitputting op diverse begrotingen, vooral bij het Infrastructuurfonds en het Fonds Economische Structuurversterking (FES).

In deze nota wordt achtereenvolgens ingegaan op de ontwikkeling van de uitgaven (paragraaf 2), de ontwikkeling van de inkomsten (paragraaf 3) en de gevolgen voor het EMU-saldo en de EMU-schuld (paragraaf 4).

2. Het uitgavenbeeld

De uitgaven vertonen een onderschrijding van 0,4 miljard euro ten opzichte van het kader. Ten opzichte van de Miljoenennota 2008 blijven de zorguitgaven vrijwel ongewijzigd (geen nieuwe uitvoeringsinformatie beschikbaar), terwijl de uitgaven onder het kader RBG-eng een onderschrijding van 0,6 miljard euro en de SZA-uitgaven een overschrijding van 0,2 miljard euro laten zien.

Tabel 2.1 Uitgaventoetsing totale kader in miljarden euro (min is onderschrijding)

	2007
Totale uitgavenkader	197,7
Miljoenennota 2008	0,0
Rijksbegroting in enge zin	- 0,6
Sociale Zekerheid	0,2
Zorg	0,0
Najaarsnota 2007	- 0,4

Onderstaande tabellen geven – per budgetdisciplinesector – een overzicht van de mutaties sinds de Miljoenennota 2008.

Rijksbegroting in enge zin

Tabel 2.2 Uitgaventoetsing RBG-eng in miljarden euro (min is onderschrijding)

	2007
Uitgavenkader RBG-eng in lopende prijzen	93,1
Miljoenennota 2008	0,0
EU-afdrachten	- 0,3
Huurtoeslag	0,2
Winst DNB	- 0,1
In=uittaakstelling	0,5
Onderuitputting Infrastructuurfonds	- 0,7
Onderuitputting diverse begrotingen	- 0,2
Najaarsnota 2007	- 0,6

Bij het kader RBG-eng doen zich verschillende mee- en tegenvallers voor. Zo vallen de afdrachten aan de Europese Unie (EU) lager uit. De lagere afdrachten worden enerzijds veroorzaakt doordat de Europese Commissie de cijfers van het Europese Bruto Nationaal Inkomen (BNI) en de BTW heeft aangepast op basis van realisaties. Anderzijds is op de EU-begroting onderuitputting opgetreden bij de landbouwuitgaven, bij de structuurfondsen en bij onderzoeksprogramma's. Ook de winstraming DNB vertoont een meevaller. Verder is er sprake van onderuitputting bij het Infrastructuurfonds, vooral door vertragingen bij enkele grote infrastructuurprojecten. Zo is bijvoorbeeld de aanleg van wegen (A4, A12 en A2) vertraagd als gevolg van uitspraken van de Raad van State. Daarnaast leidt de vertraging in de oplevering van de HSL er toe dat de betalingen doorschuiven naar 2008. De middelen blijven beschikbaar voor het Infrastructuurfonds en kunnen in de komende jaren worden uitgegeven. Daarentegen doet zich een tegenvaller voor bij de huurtoeslag. De oorzaak hiervan wordt nog onderzocht. Vóór het kerstreces ontvangt u een brief met nadere informatie. De in=uittaakstelling¹ voor het kader RBG-eng bedraagt dit jaar 469 miljoen euro. De taakstelling voor dit kader wordt volledig ingevuld door de onderuitputting die op diverse begrotingen is opgetreden.

Sociale Zekerheid

Tabel 2.3 Uitgaventoetsing SZA-kader in miljarden euro (plus is overschrijding)

	2007
SZA-kader in lopende prijzen	56,7
Miljoenennota 2008	0,0
Uitvoering Sociale Zekerheid	0,2
In=uittaakstelling	0,1
Onderuitputting begroting	- 0,1
Najaarsnota 2007	0,2

¹ Departementen mogen hun onderuitputting, tot een maximum van 1% van hun begrotingsuitgaven, meenemen naar het volgende jaar. Deze zogenoemde «eindejaarsmarge» wordt in het voorjaar uitgekeerd. In het uitgavenkader wordt verondersteld dat in het lopende jaar evenveel onderuitputting optreedt als er aan eindejaarsmarge is uitgekeerd. Deze onderuitputting wordt taakstellend ingeboekt en staat bekend als «in=uittaakstelling». Deze taakstelling moet gedurende het jaar worden ingevuld met optredende onderuitputting. Als de taakstelling niet wordt gerealiseerd, treedt een tegenvaller op voor het uitgavenkader.

Het SZA-kader wordt per saldo (premie en begroting) overschreden met 0,2 miljard euro. Op basis van uitvoeringsinformatie van het Uitvoeringsorgaan Werknemers Verzekeringen (UWV) laat de premiegefinancierde sociale zekerheid een tegenvaller zien. De tegenvaller is ontstaan bij de Ziekte- en Werkloosheidswet (beide zowel door volume- als prijseffecten), evenals bij de Arbeidsongeschiktheidsregelingen (bijna volledig verklaarbaar door een volume-effect).

Bij de begrotingsgefinancierde sociale zekerheid is sprake van onderuitputting (0,1 miljard euro). Deze onderuitputting is ingezet voor invulling van een groot deel van de in=uittaakstelling, die voor het SZA-kader 154 miljoen euro bedraagt. Het restant moet nog gerealiseerd worden in de laatste maanden van dit jaar.

Zorg

Tabel 2.4 Uitgaventoetsing Budgettair Kader Zorg in miljarden euro

	2007
BKZ in lopende prijzen	47,9
Miljoenennota 2008	0,0
Uitvoering Zorg	0,0
Najaarsnota 2007	0,0

Ten opzichte van de Miljoenennota 2008 is geen nieuwe uitvoeringsinformatie beschikbaar voor de Zorg. Wel hebben zich enkele kleinere mutaties voorgedaan. Bij de vergoeding van de arbeidskostenontwikkeling (incidentele loonontwikkeling bij de OVA) is sprake van een tegenvaller van 27 miljoen euro.

Uitgaven niet relevant voor enig kader en overig

Er zijn tevens mutaties die niet tot enig kader behoren. Zo is sprake van onderuitputting bij het Fonds Economische Structuurversterking (326 miljoen euro) en laat de aardgasbatenraming een meevaller zien (450 mln euro)¹. Deze meevaller wordt verklaard door de definitieve afrekening over 2006 en door een opwaartse bijstelling van het geraamde productievolume in 2007. Verder heeft de Staat recentelijk de staatsdeelneming Connexxion verkocht (219 miljoen euro). De ontvangsten als gevolg van deze verkoop tellen niet mee bij de berekening van het EMU-saldo.²

De werkgeversbijdrage kinderopvang is verschoven van de premies werknemersverzekeringen naar de niet-belastingontvangsten, en blijft relevant voor het inkomstenkader (0,5 miljard euro, zie ook de inkomstenparagraaf). Deze technische verschuiving heeft per saldo geen gevolgen voor het EMU-saldo.

Tabel 2.5 Mutaties niet relevant voor enig uitgavenkader, wel EMU-relevant (in miljarden euro)

	2007
Onderuitputting FES	- 0,3
Aardgasbaten	- 0,5
Werkgeversbijdrage kinderopvang (technische verschuiving, blijft lastenkader)	- 0,5
Overig, o.a. kas-transverschillen (KTV's)	- 0,1
Mutaties Najaarsnota 2007*	- 1,3

* Door afrondingsverschillen wijkt de som van de delen af van het totaal.

¹ De meevaller bij de aardgasbatenraming betreft 350 miljoen euro op transactiebasis en 450 mln op kasbasis. Het EMU-saldo wordt berekend op transactiebasis.

² De verkoop van een staatsdeelneming is een financiële transactie. Financiële transacties tellen niet mee bij de berekening van het EMU-saldo. Bij de verkoop van Connexxion heeft een superdividenduitkering plaatsgevonden, die conform de begrotingsregels wel relevant is voor het kader RBG-eng (ook superdividend wordt gezien als financiële transactie).

3. De inkomsten

Ten opzichte van de Miljoenennota 2008 is de inkomstenraming met 0,4 miljard opwaarts bijgesteld. De hierboven genoemde technische verschuiving bij de werkgeversbijdrage kinderopvang zorgt voor een neerwaartse aanpassing van de premies werknemersverzekeringen met 0,5 miljard euro. Per saldo komen de inkomsten in 2007 0,1 miljard euro lager uit dan de stand Miljoenennota 2008.

Tabel 3.1 Ontwikkeling van de overheidsinkomsten 2007 (in miljarden euro) cf. EMU-definitie

	Stand MN 2008	Stand NJN 2007	Mutatie
Totaal belastingen en premies op EMU-basis	207,4	207,3	- 0,1
w.v. belastingen en premies volksverzekeringen	166,6	166,8	0,2
w.v. premies werknemersverzekeringen *	40,9	40,6	- 0,3

* Waarvan - 0,5 miljard euro als gevolg van technische aanpassing en + 0,2 miljard euro als gevolg van meevallende inkomsten.

Onderliggend is er sprake van verschillende mee- en tegenvallers. Deze laten zich geheel verklaren door de tot nog toe gerealiseerde ontvangsten over 2007. Meevallers zijn er met name bij de BTW (0,3 miljard euro), de dividendbelasting (0,5 miljard euro) en de premies werknemersverzekeringen (0,2 miljard euro). Daarnaast zijn er bescheiden meevallers bij de accijnzen, de Vennootschapsbelasting (Vpb) en de overdrachtsbelasting. Bij Miljoenennota 2008 kon hiervoor ook al een meevaller worden genoemd. De ontwikkeling van de overdrachtsbelasting verloopt in 2007 gunstiger dan wat op basis van de ontwikkeling op de huizenmarkt zou worden verwacht. De raming van de belastingen op milieugrondslag is met - 0,6 miljard bijgesteld en betreft met name de energiebelasting op gas. De oorzaak hiervan zijn waarschijnlijk de meevallende jaarafrekeningen van energiebedrijven voor bedrijven en huishoudens als gevolg van het relatief warme winterseizoen 2006/2007. Ten slotte is er neerwaartse bijstelling bij de inkomensheffing (- 0,3 miljard euro). Dit wordt veroorzaakt door hogere teruggaven van inkomensheffing over eerdere jaren.

Omdat er geen nieuw economisch beeld van het CPB beschikbaar is, kan op dit moment nog niet worden bepaald in hoeverre de economische ontwikkeling verantwoordelijk is voor deze bijstellingen. Ook de doorwerking van de ramingsbijstelling naar latere jaren is daarom nog niet vast te stellen. Bij de Voorjaarsnota 2008 wordt de Tweede Kamer hierover nader geïnformeerd.

Tabel 3.2 Ontwikkeling belasting en premieontvangsten 2007 (conform EMU-definitie) ten opzichte van de Miljoenennota 2008 (+/- is meer/minder ontvangsten)

	Mutatie
Kostprijsverhogende belastingen	0,0
Omzetbelasting	0,3
Accijnzen	0,1
Belastingen van rechtsverkeer	0,1
Belastingen op milieugrondslag	- 0,6
BPM/MRB	0,0
Overige kostprijsverhogende belastingen	0,1

	Mutatie
Belastingen en premies volksverzekeringen op inkomen, winst en vermogen	0,2
Inkomstenheffing	- 0,3
Loonheffing	0,0
Dividendbelasting	0,5
Vennootschapsbelasting	0,1
Successierechten	- 0,1
Overige belastingen op inkomen, winst, vermogen en niet nader toe te rekenen belastingontvangsten	0,0
Aansluiting op EMU-basis	0,0
Totaal belastingen en premies volksverzekeringen	0,2
Premies werknemersverzekeringen	- 0,3
Totaal belastingen en premies	- 0,1

4. EMU-saldo en EMU-schuld

	2007
EMU-saldo Miljoenennota 2008	- 0,4%
Inkomsten*	0,1%
Uitgaven onder de kaders	0,1%
Overig, o.a. gasbaten (transactiebasis) en FES*	0,1%
EMU-saldo Najaarsnota 2007**	- 0,2%

* Exclusief technische verschuiving werkgeversbijdrage kinderopvang

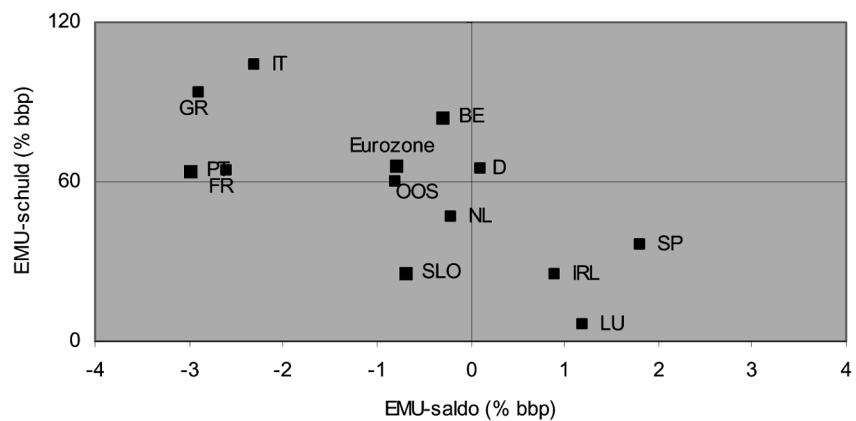
** Door afrondingsverschillen wijkt de som van de delen af van het totaal

Het EMU-saldo verbetert van - 0,4% BBP in de Miljoenennota 2008 tot - 0,2% BBP in de Najaarsnota. De verbetering wordt veroorzaakt doordat de kaderrelevante uitgaven een meevaller laten zien (0,4 miljard euro), door een meevaller bij de belasting- en premieontvangsten (0,4 miljard euro) en de gasbaten (0,35 miljard euro, transactiebasis), en door onderuitputting bij het FES (0,3 miljard euro).

De raming van de EMU-schuld verbetert met 0,3%-punt, en wel van 46,8% BBP in de Miljoenennota tot 46,5% BBP in de Najaarsnota. Naast bovengenoemde oorzaken heeft o.a. de verkoop van Connexxion (0,2 miljard euro) invloed gehad op deze verbetering.

Onderstaande grafiek geeft het EMU-saldo en de EMU-schuld 2007 weer voor de landen van de eurozone.

Figuur I: EMU-schuld en tekort in 2007 (eurozone, % BBP) Bron: Europese Commissie, Economic Forecast Autumn 2007 (november 2007)

De minister van Financiën,
W. J. Bos

Tabel 1.1 Budgettaire kerngegevens in miljoenen euro (in lopende prijzen; min betekent uitgaven)

	2007
1. Netto-uitgaven onder het kader RBG-eng	- 92 516
2. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven SZA	- 13 919
3. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven BKZ	- 2 028
4. Netto uitgaven niet relevant voor enig kader*	- 28 497
5. Netto begrotingsgefinancierde uitgaven (5=1+2+3+4)	- 136 960
6. Belastingen	135 063
7. Overig	3 784
8. EMU-saldo Centrale Overheid	1 886
9. EMU-saldo Lokale Overheid	- 300
10. EMU-saldo Sociale Fondsen	- 2 452
11. EMU-saldo (- = tekort)	- 866
EMU-saldo in %BBP	- 0,2%
EMU-schuld	258 598
EMU-schuld in %BBP	46,5%
BBP (in miljarden euro's)	556

* excl. aflossing en uitgifte vaste schuld

Verticale Toelichting Najaarsnota 2007

De Verticale Toelichting geeft voor alle begrotingen een overzicht van en toelichting op de belangrijkste mutaties. Voor een meer gedetailleerde toelichting op andere mutaties wordt verwezen naar de suppletoire begrotingswet van het betreffende ministerie.

Leeswijzer

De mutaties zijn gesplitst in drie categorieën:

- 1) Mee- en tegenvallers;
- 2) Beleidsmatige mutaties;
- 3) Technische mutaties.

De laatste categorie omvat alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet onder een ijklijn vallen. Mutaties worden toegelicht indien ze een bepaalde ondergrens overtreffen. De ondergrens is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in principe alleen toegelicht indien zich bijzonderheden voordoen.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder de HGIS valt zichtbaar gemaakt. De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS aan. De mutaties die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de Verticale Toelichting van alle HGIS uitgaven.

De bedragen in de tabellen zijn in miljoenen euro's.

Huis der Koningin

I HUIS DER KONINGIN: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	5,9
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	5,9
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	5,9

Staten-Generaal

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	130,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	2,4
	<hr/>
	2,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,5
	<hr/>
	1,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	3,8
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	134,3
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	134,3

IIA STATEN-GENERAAL: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,5
	<hr/>
	1,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	1,5
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	4,1
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	4,1

Mee- en tegenvallers/Diversen

De post diversen bestaat uit tegenvallers bij wachtgelden (+ 2,2 mln) en bij fractiekosten (+ 2,6 mln). Als gevolg van de verkiezingen in november 2006 is sprake van een toename van het aantal wachtgeldgerechtigden bij de Tweede Kamer en een hogere vergoeding voor fractiekosten doordat een aantal fracties in omvang is toegenomen. (Fracties die in omvang zijn afgenomen hebben recht op een lagere vergoeding dan voorheen, maar deze verlaging gaat pas in 2008 in.) Per saldo is er in 2007 sprake van een incidentele verhoging van de fractiekosten. Tegenover deze beide tegenvallers staan vertragingen bij een aantal ICT-projecten van de Tweede Kamer (- 2,5 mln), zoals Secure ID-tokens, IT-security Governance en multimedia streaming.

Overige Hoge Colleges van Staat

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	103,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 4,4
	<hr/>
	- 4,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 1,8
	<hr/>
	- 1,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,2
	<hr/>
	- 0,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 6,3
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	97,5
Totaal Internationale samenwerking	0,1
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	97,6

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: NIET-BELASTING-ONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	3,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	<hr/>
	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	3,3
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	3,3

Mee- en tegenvallers/Diversen

Door vertraging van de nieuwbouw van de Raad van State vallen de uitgaven in 2007 4 mln lager uit. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar 2008.

Algemene Zaken

III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	61,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 3,5
	<hr/>
	- 3,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	<hr/>
	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,6
	<hr/>
	- 0,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 4,1
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	57,4
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	57,4

III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	<hr/>
	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,1
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	1,8
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	1,8

Koninkrijksrelaties

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	204,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Reservering schuldsanering Aruba	- 25,2
	- 25,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Reservering bijstand verbetering gevangeniswezen Nederlandse Antillen	- 9,1
Storting aandeel van de BES-eilanden ihkv overgangsakkoord	75,5
	66,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	9,5
	9,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	50,7
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	255,3
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	255,3

IV KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	17,1
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	17,1
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	17,1

Reservering schuldsanering Aruba

Aangezien Aruba niet aan de voorwaarde van begrotingsevenwicht heeft voldaan, vallen de gereserveerde middelen voor schuldsanering Aruba in 2007 vrij. Conform bestaande afspraken worden deze middelen toegevoegd aan de begroting 2008.

Reservering bijstand verbetering gevangeniswezen Nederlandse Antillen

Nederland ondersteunt de Nederlandse Antillen via het Plan Veiligheid Nederlandse Antillen bij een duurzame verbetering van onder meer het gevangeniswezen. Naar aanleiding van een recent onderzoek van het VN Committee Against Torture (CAT) is duidelijk geworden dat de situatie binnen het gevangeniswezen op de Nederlandse Antillen niet volledig aan de internationale eisen voldoet. Hoewel het gevangeniswezen in eerste aanleg een verantwoordelijkheid van de Nederlandse Antillen zelf is, is besloten tot een reservering voor bijstand. Daartoe wordt 9,5 mln overgeheveld van de begroting van Binnenlandse Zaken naar de begroting Koninkrijksrelaties. Van dit bedrag zal 9,1 mln worden doorgeschoven naar 2008.

Storting aandeel van de BES-eilanden in het kader van het overgangsakkoord

Bonaire, Sint Eustatius en Saba hebben ingestemd met het financiële toezicht. Derhalve zal Nederland, conform de afspraak in het overgangsakkoord van 12 februari 2007, de betalingsachterstanden van deze eilanden saneren en het BES-aandeel in de onverdeelde schuld van het land Nederlandse Antillen storten op een geblokkeerde bestemmingsrekening bij de Bank Nederlandse Antillen. Hiervoor worden middelen ingezet die reeds op de aanvullende post van het Rijk gereserveerd waren.

Buitenlandse Zaken

V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	6 669,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
EU-afdrachten	- 311,3
	- 311,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 311,3
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	6 358,2
Totaal Internationale samenwerking	4 995,5
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	11 353,7

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	611,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Perceptiekostenvergoeding	- 22,9
	- 22,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 22,9
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	588,5
Totaal Internationale samenwerking	248,2
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	836,7

Relatie begroting Buitenlandse Zaken en de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn de afdrachten aan de Europese Unie. De HGIS-uitgaven staan op diverse begrotingen en worden elders toegelicht; hier wordt alleen ontwikkeling van de EU-afdrachten belicht, de HGIS-uitgaven van BuZa komen terug in de Verticale Toelichting voor de HGIS.

EU-afdrachten

De EU-begroting wordt zowel aan de uitgaven als de ontvangstenkant aangepast. Over de periode 1989–2006 is ruim 4 mrd meer ontvangen dan eerder voorzien, doordat de cijfers voor de BTW en BNI-cijfers over die

periode zijn herijkt. Tevens doet zich aan de uitgavenkant een meevaller van ruim 1,5 mrd voor, onder andere als gevolg van onderuitputting bij de landbouwuitgaven, de structuurfondsen en de onderzoeksprogramma's. Door beide effecten kunnen de afdrachten van Nederland voor 2007 worden verlaagd met 288 mln (dit is het saldo van 311 mln lagere uitgaven en 23 mln lagere

Perceptiekostenvergoedingen

Perceptiekostenvergoedingen zijn vergoedingen die Nederland ontvangt voor het innen van landbouwheffingen en invoerrechten. De vergoeding bedraagt 25% van de geïnde middelen. Door lagere landbouwheffingen en lagere invoerrechten, dalen ook de perceptiekostenvergoedingen.

Justitie

VI JUSTITIE: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	5 910,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijdrage Raad voor de rechtspraak	- 21,3
Lagere legesontvangsten IND	21,0
Diversen	- 46,5
	- 46,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Voorlopige afrekening outputfinanciering 2007	- 17,7
Diversen	5,5
	- 12,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	29,7
	29,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 29,3
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	5 881,1
Totaal Internationale samenwerking	12,3
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	5 893,5

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 059,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
ODA-toerekening	24,1
Lagere ontvangsten griffierechten	- 23,0
Diversen	11,5
	12,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	17,7
	17,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	30,3
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	1 090,0
Totaal Internationale samenwerking	0,4
	1 090,4
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	1 090,4

Bijdrage Raad voor de rechtspraak

Door een lagere instroom dan geraamd, treedt bij de Raad voor de rechtspraak een meevaller op van circa 13 mln. Daarnaast wordt de bijdrage aan de Raad verlaagd doordat het eigen vermogen in 2006 boven het genormeerde maximum van 5 procent lag.

Lagere legesontvangsten IND

In 2007 doet zich een tegenvaller voor bij de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) als gevolg van niet ontvangen leges. De verklaring voor deze tegenvaller is onder andere een besparingsverlies als gevolg van vertraging in de ophoging van de leges voor naturalisatie en het doorberekenen van kosten voor procesvertegenwoordiging in de leges. In de begroting zijn verder abusievelijk legesopbrengsten opgenomen voor producten waar (tijdelijk) geen leges voor kunnen worden geheven. Om deze lagere ontvangsten op te vangen, is de bijdrage van Justitie aan de IND verhoogd.

Mee- en tegenvallers/Diversen

Deze post bestaat uit een saldo van meerdere kleinere mutaties. Er is onder andere sprake van vertraging in de kosten op het gebied van brandveiligheid, de realisatie van psychiatrische zorgplaatsen en de werving van aanvullend en hoger gekwalificeerd personeel voor jeugdigen met een zogenaamde PIJ-maatregel («jeugd TBS»).

Voorlopige afrekening outputfinanciering 2007

De bijdrage van het ministerie van Justitie aan de Dienst Justitiële Inrichtingen wordt met 17,7 mln verlaagd door minder behoefte aan sanctieplaatsen en een lagere bezetting van de bestaande plaatsen.

ODA-toerekening

De totale kosten van de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit ontwikkelingslanden worden volgens internationale afspraken toegerekend aan ODA. Door een hogere instroom in het COA worden meer kosten voor eerstejaars asielopvang toegerekend aan het ODA-budget.

Lagere ontvangsten griffierechten

De ontvangsten voor de griffierechten zijn lager dan geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere instroom bij de gerechten en een verschuiving naar relatief lichtere zaken (waarvoor een lagere bijdrage aan griffierechten geldt).

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	6 331,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,2
	- 0,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Biometrie	- 32,5
Helikopters KLPD	- 21,6
Diversen	- 13,6
	- 67,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Werkmaatschappij	57,8
Diversen	15,3
	73,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	5,2
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	6 336,9
Totaal Internationale samenwerking	0,5
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	6 337,3

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTING-ONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	31,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,0
	1,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Werkmaatschappij	57,8
Diversen	23,8
	81,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	82,6
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	113,7
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	113,7

Biometrie

De invoering van het project Biometrie is na een uitspraak van de

voorzieningenrechter vertraagd. Het project Biometrie betreft de bouw en implementatie van aanvraagstations voor het reisdocumentenprogramma. De Europese aanbesteding zal begin 2008 worden afgerond.

Helikopters KLPD

De verwerving van nieuwe helikopters voor het KLPD heeft vertraging opgelopen. Het KLPD heeft hiervoor al wel een bijdrage ontvangen. De openstaande bijdragen op de balans van het KLPD worden nu afgerekend. Hiertoe is de algemene bijdrage aan het KLPD in 2007 verlaagd.

Werkmaatschappij (uitgaven en ontvangsten)

De Werkmaatschappij levert diensten aan de Rijksoverheid op het terrein van bedrijfsvoering. De kosten van deze diensten worden doorberekend. De bijdragen worden ontvangen van de deelnemende departementen.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	31 947,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Ramingsbijstelling Wet Kinderopvang	60,0
Diversen	16,7
	76,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 64,7
	- 64,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 42,1
	- 42,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 30,0
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	31 917,1
Totaal Internationale samenwerking	62,0
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	31 979,2

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 520,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	19,2
	19,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 42,8
Niet tot een ijklijn behorend	
Werkgeversbijdrage kinderopvang	477,0
	434,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	453,4
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	1 973,8
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	1 973,8

Ramingsbijstelling Wet Kinderopvang

Ten opzichte van de bijstelling die bij Miljoenennota is ingeboekt, zet de groei van kinderopvang zich nog verder door. Per 1 januari 2006 en 1 januari 2007 is de kinderopvang een stuk goedkoper geworden voor de ouders, door aanpassing van de ouderbijdragetabellen. Tevens is per 1 januari 2007 de verplichte werkgeversbijdrage ingevoerd. Daarnaast zorgt de motie-Van Aartsen/Bos dat buitenschoolse opvang toegankelijker is geworden. Bij de raming van de effecten van de maatregelen zijn destijds relatief beperkte gedragseffecten verondersteld. Er is sprake van grotere gedragseffecten dan eerder verondersteld.

Beleidsmatige mutaties/Diversen

In afwachting van de kabinetsreactie naar aanleiding van het advies van de commissie-Rinnooy Kan en de te nemen maatregelen, is er op diverse terreinen in 2007 minder uitgegeven, zodat dit budget in latere jaren kan worden aangewend voor het lerarenbeleid. Daarnaast is een aantal beleidsmaatregelen vertraagd. De uitvoering daarvan zal in 2008 plaatsvinden.

Technische mutaties/Diversen (uitgaven en ontvangsten)

De lagere uitgaven bij de technische mutaties worden veroorzaakt door een vertraging bij de uitwerking van FES-projecten. Dit doet zich voor op de volgende FES-terreinen: Huisvesting Brede School en Beelden voor de toekomst.

Werkgeversbijdrage kinderopvang

Aangezien de uitgaven kinderopvang op de begroting van OCW verantwoord worden en de werkgeversbijdrage kinderopvang gebruikt moet worden voor de kinderopvangtoeslag, moet de ontvangst van de werkgeversbijdrage op de begroting van OCW worden verantwoord. De werkgeversbijdrage loopt reeds mee in het lastenkader en zal daarom als niet relevante ontvangst voor het uitgavenkader meelopen op de OCW-begroting.

Nationale Schuld

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	15 018,9
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Mutaties rekening courant	958,2
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	- 64,5
Diversen	- 38,3
	<hr/>
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	855,4
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	15 874,3
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	15 874,3

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 069,6
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Leningen kasbeheer	114,2
Diversen	25,0
	<hr/>
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	139,2
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	2 208,8
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	2 208,8

Mutaties rekening courant sociale fondsen

De inleg van de sociale fondsen is gewijzigd als gevolg van (onder meer) mutaties in de premieontvangsten en de premiegefinancierde uitgaven.

Wijziging kapitaalmarktberoep en rente

De geraamde rentelasten worden neerwaarts bijgesteld. Dit is voornamelijk het gevolg van de verbetering van het feitelijk saldo.

Leningen kasbeheer

Gewijzigde inzichten in het leengedrag van Rechtspersonen met een Wettelijke Taak (RWT's) leiden tot een aanpassing van de voorziene uitgaven en ontvangsten leningen kasbeheer.

Financiën

IXB FINANCIEN: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	3 759,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Schade-uitkering EKV	- 20,0
Diversen	2,9
	<hr/>
	- 17,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Uitzendkrachten Belastingdienst Toeslagen	19,5
Diversen	- 3,5
	<hr/>
	16,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Werkzaamheden Belastingdienst voor derden	30,9
Diversen	11,9
	<hr/>
	42,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	41,8
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	3 801,2
Totaal Internationale samenwerking	113,9
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	3 915,0

IXB FINANCIEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	4 056,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Winstafdracht DNB	71,0
Diversen	7,4
	<hr/>
	78,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Opbrengst onttrekking vermogenstitels	55,6
Diversen	20,0
	<hr/>
	75,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Werkzaamheden Belastingdienst voor derden	30,9
Diversen	4,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Verkoop staatsdeelnemingen	219,0
	<hr/>
	253,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	408,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	4 464,5
Totaal Internationale samenwerking	61,5
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	4 526,1

Schade-uitkering EKV

De ramingen van de schade-uitkeringen exportkredietverzekeringen (EKV)

zijn gebaseerd op verwachtingen omtrent de verzekeringsportefeuille. De verwachte claims voor 2007 zijn neerwaarts bijgesteld.

Uitzendkrachten Belastingdienst Toeslagen

De Belastingdienst heeft extra uitgaven gedaan voor onder meer uitzendkrachten ten behoeve van het definitief toekennen van de huur- en zorgtoeslag en de afhandeling van bezwaren.

Werkzaamheden Belastingdienst voor derden

De Belastingdienst verricht diverse werkzaamheden voor derden (onder andere DigiD) waarvan de uitgaven doorbelast worden. Dit leidt tot een stijging van zowel uitgaven als ontvangsten.

Winstafdracht DNB

De winstafdrachten van De Nederlandsche Bank vallen hoger uit dan geraamd als gevolg van rente-effecten op de kapitaal- en op de geldmarkt.

Opbrengst onttrekking vermogenstitels

Door Ultra Centrifuge Nederland (UCN), Connexxion en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is superdividend uitgekeerd.

Verkoop staatsdeelnemingen

De Staat heeft recentelijk de staatsdeelneming Connexxion verkocht. De opbrengst hiervan bedraagt ruim 219 mln.

Defensie

X DEFENSIE: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	8 065,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling ontvangsten	- 15,1
Bijstelling wachtgelden	- 15,0
Diversen	- 1,0
	- 31,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling ontvangsten	31,0
Herschikking iv-investeringen	- 17,0
Herschikking tussen defensieonderdelen	- 70,4
Iv-exploitatie	76,4
Diversen	27,0
	47,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 1,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 12,9
	- 14,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	1,7
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	8 067,0
Totaal Internationale samenwerking	320,7
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	8 387,7

X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	620,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling ontvangsten	15,9
	15,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	15,9
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	636,6
Totaal Internationale samenwerking	2,5
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	639,1

Bijstelling ontvangsten

Ten tijde van de oprichting van de Defensie Materieelorganisatie (DMO) waren de ontvangsten uit hoofde van de exploitatie bij het Commando Landstrijdkrachten te hoog ingeschat (circa 16 mln). Met deze mutatie vindt correctie plaats naar het juiste niveau.

Bijstelling wachtgelden

Defensie verwacht budget over te houden vanwege een lager dan geraamde aanspraak op en gebruik van de SBK-regelingen (Sociaal BeleidsKader). Deze regelingen zijn er op gericht mensen van werk naar

werk te helpen en het zoveel mogelijk voorkomen van gedwongen ontslag.

Bijstelling ontvangsten

De opwaartse bijstelling van de ontvangsten is het gevolg van incidentele meerontvangsten van voorgefinancierde NAVO-infrastructuurprojecten (9 mln) en een ontvangst voor het NAVO-project pijpleiding Pernis-Schoten (circa 14 mln). Daarnaast vindt een terugstorting aan het moederdepartement plaats van het saldo van de Dienst Vastgoed Defensie (circa 6 mln) en worden enkele kleine posten bijgesteld.

Herschikking IV-investeringen

Bij het Commando Dienstcentra zijn de budgetten voor IV-investeringen geraamd voor de diverse defensieonderdelen. Gelet op de stand van de realisatie (door vertraging en de complexiteit) van met name het project SPEER, wordt een volledige realisatie van het budget dit jaar niet verwacht.

Herschikking tussen defensieonderdelen

Er vinden diverse herschikkingen plaats van budgetten tussen de defensieonderdelen. Een aantal van deze herschikking hangt samen met de onderrealisatie die zich voordoet op de personeelsbudgetten onder meer vanwege een grotere uitstroom van personeel en achterblijvende wervingsresultaten. Er vindt hierdoor eveneens onderuitputting plaats bij de met de personeelsbudgetten (salarissen) samenhangende Overige Personele Uitgaven (onder meer toeslagen). Het aantal opleidingsplaatsen militair personeel valt daartegenover hoger uit dan het eerder vastgestelde plafond voor opleidingsplaatsen. Dit leidt tot overschrijdingen van de opleidingsbudgetten.

IV-exploitatie

Bij de reorganisatie in het kader van «Nieuw Evenwicht» zijn de budgetten voor de IV-exploitatie (IV: Informatievoorziening) gecentraliseerd bij het Commando Dienstcentra (CDC). Aangezien er in eerste instantie teveel budget is weggehaald bij de defensieonderdelen vindt correctie plaats vanuit het gecentraliseerde budget terug naar de defensieonderdelen. Daarnaast heeft er bijstelling plaatsgevonden van de door de Defensie Telematica Organisatie (DTO) gehanteerde tarieven en de aantallen werkplekken bij de defensieonderdelen.

Beleidsmatige mutaties/Diversen

De grootste betalingen betreffen externe leveranciers voor de inhuur van vervoer door het Commando Dienstcentra (circa 10 mln). Daarnaast is er extra inhuur van personeel vanwege de personeelstekorten. Tevens vindt afrekening plaats van een hoger volume aan brandstof in het buitenland door het Commando Luchtmacht als gevolg van een toenemend aantal vluchtbewegingen. Ook is er budget benodigd in verband met de verplaatsing van het Centraal Betaalkantoor Defensie naar Kerkrade.

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	5 301,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing fasering budgetten woningbouw	- 22,4
Huurtoeslag	195,0
Vertraging investeringsprogramma RGD	- 15,0
Diversen	0,3
	157,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Veiligheidsmiddelen GSB	15,0
Diversen	6,7
	21,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
FES/NSP-project Zuidas Amsterdam	- 129,1
Diversen	- 55,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 25,0
	- 209,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 29,8
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	5 271,4
Totaal Internationale samenwerking	34,9
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	5 306,2

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 573,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Huurtoeslag	- 42,4
Diversen	1,7
	- 40,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Heffingswet	- 331,1
Diversen	2,0
	- 329,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
FES/NSP-project Zuidas Amsterdam	- 129,1
Diversen	- 45,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 1,9
	- 176,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 546,3
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	1 026,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	1 026,8

Aanpassing fasering budgetten woningbouw

De productie van woningen in de binnenstedelijke regio's waarvoor subsidies worden verstrekt, blijft achter bij de streefcijfers zoals opgenomen in de begroting. De belangrijkste reden hiervan is de complexiteit van binnenstedelijke woningbouwproductie. Dit resulteert in een meevaller van 14,4 mln.

Daarnaast is het aantal in eigenbouw gerealiseerde woningen in 2006 fors achtergebleven bij de verwachting. Van het beschikbare subsidiebudget van 8,5 mln is nog geen half miljoen uitgeput.

Huurtoeslag

Realisatiecijfers 2007 wijzen op een overschrijding van de huurtoeslag-uitgaven met circa 195 mln. Over de oorzaken hiervan bestaat nog geen helderheid. Mogelijk schatten huurtoeslaggerechtigden hun inkomen te laag in, waardoor er te veel huurtoeslag wordt ontvangen. Te hoge voorschotten worden als gevolg van de systematiek in de regeling (AWIR) pas na het subsidiejaar teruggevorderd. De oorzaak voor de tegenvaller bij de huurtoeslag wordt nog onderzocht. Voor het kerstreces zal de Tweede Kamer een brief met nadere informatie ontvangen. Voorts doet zich een vertraging voor in de huurtoeslagontvangsten van circa 42,4 mln. Het proces van het definitief vaststellen van de huurtoeslagen over 2006 heeft vertraging ondervonden door problemen met de gegevensuitwisseling, waardoor de terugvorderingen over 2006 grotendeels niet in 2007 maar in 2008 zullen plaatsvinden.

Vertraging investeringsprogramma RGD

Betreft vertragingen door langer lopende vergunningentrajecten bij de monumentale panden en vertraagde besluitvorming met betrekking tot programma's van eisen en knelpunten bij (onder)aannemers (totaal 15 mln). Het betreffen onder andere het Vijverhofcomplex en de eerste fase van de nieuwbouw voor de Raad van State.

Veiligheidsmiddelen GSB

Het kasritme van de budgetten voor veiligheidsmiddelen Brede Doel Uitkering Sociaal Integratie en Veiligheid (BDU SIV) wordt aangepast. De gemeenten hebben afgelopen jaren personeelslasten en preventietrajecten voor criminelen en overlastgevendende voorgefinancierd. Door nu éénmalig een bedrag van 15 mln naar voren te halen, kunnen de steden hun voorfinanciering versneld aflossen.

FES/Nieuwe Sleutel Projecten (NSP)-project Zuidas Amsterdam

De aanvankelijke verwachte datum van oprichting van de Zuidas-onderneming medio 2007 is niet gehaald. De verwachting is nu dat de onderneming Amsterdam Zuidas begin 2008 definitief van start gaat. Het beschikbare geld ad 129,1 mln wordt overgeboekt naar het jaar 2008.

Heffingswet

De voor 2007 geraamde ontvangsten uit hoofde van het voorstel van Interim-wet Betaalbaarheidshoofsheffing huurwoningen van 331,1 mln zullen niet worden gerealiseerd. Het wetsvoorstel zal worden ingetrokken zodra de leden van Aedes hebben ingestemd met het onderhandelaarsakkoord.

Verkeer en Waterstaat

XII VERKEER EN WATERSTAAT: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 709,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 25,0
	- 25,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
BTW Betuweroute	30,0
BTW HSL	25,0
Diversen	17,6
	72,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 11,8
	- 11,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	35,8
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	7 745,2
Totaal Internationale samenwerking	12,7
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	7 757,8

XII VERKEER EN WATERSTAAT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	100,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,3
	0,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
	0,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 3,4
	- 3,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 2,7
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	97,6
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	97,6

BTW Betuweroute en HSL

Dit betreft de BTW op basis van declaraties voor de aanleg van de HSL en de Betuweroute (en verantwoording over de werkelijk betaalde BTW over de relevante onderdelen). Hiervoor waren op de aanvullende post van het Rijk reeds middelen gereserveerd.

Economische Zaken

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 210,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 11,3
	- 11,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Invulling VPB-taakstelling	20,8
Diversen	- 4,3
	16,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 21,6
	- 21,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 16,3
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	2 194,1
Totaal Internationale samenwerking	160,9
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	2 355,0

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	5 787,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Boeteopbrengsten NMa en DTe	- 24,1
	- 24,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	0,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 26,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Aanpassing aardgasbaten	450,0
Bijstelling FES-afdrachten	- 184,0
	239,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	215,7
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	6 002,7
Totaal Internationale samenwerking	8,2
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	6 010,9

Invulling VPB-taakstelling

In 2005 is het VPB-tarief structureel verlaagd. Om de hieruit voortvloeiende lagere belastingontvangsten gedeeltelijk op te vangen, is besloten om te korten op subsidies aan het bedrijfsleven. Daarom werd op de EZ-begroting een taakstelling opgenomen. Met deze mutatie wordt deze taakstel-

ling ingevuld voor 2007 en zijn er geen openstaande taakstellingen meer op de EZ-begroting voor 2007.

Boete-opbrengsten NMa en Dte

Als gevolg van bezwaar- en beroepsprocedures zijn in diverse mededingingszaken (waaronder de fietsenbranche) de oorspronkelijke boeteramingen in 2007 verlaagd. Hierdoor worden deze boeteopbrengsten dit jaar niet meer ontvangen.

Aanpassing aardgasbaten

De opwaartse bijstelling in de raming van de aardgasbatenontvangsten is grotendeels te verklaren door een meevaller bij de definitieve afrekening over 2006 van Energie Beheer Nederland (EBN) en Meeropbrengstregeling over Groningergas. Daarnaast is er een opwaartse bijstelling van het geraamde productievolume in 2007.

Aanpassing afdrachten aan FES

Het FES wordt gevoed met een percentage van de aardgasbaten. Aangezien de aardgasbatenontvangsten toenemen, neemt ook de voeding van het FES toe. In deze kabinetsperiode wordt een nieuwe, toekomstbestendige voedingssystematiek voor het FES ontwikkeld. Het kabinet komt voor de zomer van 2008 met een voorstel.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 345,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
VMBO-groen	- 8,1
Herplaatsingskandidaten en IPS	6,0
Voedsel- en Warenautoriteit (VWA)	9,3
Inrichten EHS – Natte Natuur	- 5,0
Vernieuwen kennisstelsel	- 5,0
Diversen	- 3,5
	<hr/>
	- 6,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Onderzoek	8,1
Apurement	5,6
Ganzenbeheer	7,6
Programma Beheer	7,1
Bevorderen duurzame productiemethoden	- 6,8
Onderzoek	- 9,4
Diversen	- 6,4
	<hr/>
	5,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	7,5
	<hr/>
	8,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	7,5
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	2 352,8
Totaal Internationale samenwerking	36,4
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	2 389,1

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	578,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Verkoop gronden Bureau Beheer Landbouwgronden	- 7,0
Diversen	- 3,9
	- 10,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,8
	0,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Landbouwheffingen	- 60,1
Diversen	3,0
	- 56,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 66,7
	512,1
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	512,1
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	512,1

VMBO Groen

In 2007 zijn er minder leerlingaantallen bij het VMBO-groen. Hierdoor wordt in 2007 minder uitgegeven.

Herplaatsingskandidaten en IPS

De uitgaven aan herplaatsingskandidaten zijn hoger uitgevallen door reorganisaties binnen het ministerie van LNV. Voor de te maken kosten is LNV afhankelijk van de snelheid waarmee herplaatsingskandidaten nieuw werk vinden. Ook de kosten voor de implementatie van P-direkt zijn hoger uitgevallen dan begroot. Voor de invoering van P-direkt is LNV afhankelijk van het ministerie van BZK.

Voedsel en Warenautoriteit (VWA)

Als gevolg van lagere opbrengsten van derden, die met name worden veroorzaakt door het feit dat het nieuwe kostendeekkende retributiestelsel nog niet in werking is getreden, door een krimpende markt voor VWA-diensten en tevens hogere apparaatskosten wordt de bijdrage aan de VWA verhoogd.

Inrichten EHS – Natte Natuur

De uitvoering van projecten door het ministerie van V&W op het gebied van natte natuur heeft vertraging opgelopen in verband met een gewijzigd bestedingspatroon bij V&W. De uitgaven bij V&W zullen in latere jaren plaatsvinden. De bijdrage die LNV in 2007 zou leveren aan V&W valt hierdoor lager uit.

Vernieuwen kennisstelsel

De uitgaven die in het kader van de verzelfstandiging van de Innovatieve

PraktijkCentra (IPC's) zijn gemaakt, vallen lager uit dan geraamd. Om de verzelfstandiging te realiseren moeten afspraken gemaakt worden over overgangsbepalingen. Over de overgangsbepalingen is nog geen overeenstemming bereikt, waardoor bepaalde uitgaven nog niet gerealiseerd zijn.

Onderzoek

Er is in 2007 sprake van hogere uitgaven voor de onderzoeksprogrammering en de Wettelijke OnderzoeksTaken (WOT). De kasbudgetten op de onderdelen DLO onderzoeksprogrammering en WOT worden gebracht op het niveau dat nodig is voor de aangevane verplichting 2007.

Apurement

Correcties door de Europese Commissie op de uitkering van Europese landbouwsubsidies leiden tot betaling van zogenaamde apurementskosten aan Brussel. Conform bestaande financieringsafspraken apurement komt 3,4 mln ten laste van LNV-begroting en wordt het overig deel gecompenseerd uit de algemene middelen.

Ganzenbeheer

Voor het ganzenbeheer in de fourageergebieden zijn voor het seizoen 2006/2007 éénjarige overeenkomsten aangevane. De hiermee samenhangende kosten bedragen 7,6 mln.

Programma Beheer

De uitvoeringskosten en controlekosten van het Programma Beheer (Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer) vallen 7,1 mln hoger uit dan geraamd, onder andere door hogere ICT kosten ten behoeve van uitvoering Programma Beheer, hogere kosten van extra bezwaar- en beroepszaken, de irregelkosten van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) met de provincies en kosten ten behoeve van ondersteuning Natura 2000.

Onderzoek

De lagere dan geraamde uitgaven zijn het gevolg van een aangepaste bevoorschotting, in de uitvoering van onderzoeksprojecten. De vertraging hangt mede samen met het inlopen van een achterstand in reeds lopende onderzoeken. De verwachting is dat de achterstand in 2008 wordt ingelopen.

Verkoop gronden Bureau Beheer Landbouwgronden

De ontvangstentaakstelling voor verkoop van gronden door Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) wordt in 2007 niet gehaald en schuift door naar 2008 en volgende jaren. Het niet halen van de taakstelling wordt veroorzaakt door bestuurlijke vertraging vanwege medezeggenschap van de provincies, aangezien de verkoop van BBL-gronden deel uit maakt van het ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied).

Landbouwheffingen

Vanwege de overgang van de oude naar de nieuwe marktordening, hoeft er geen suikerheffing te worden betaald. Hierdoor vallen de landbouwheffingen lager uit.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	26 970,4
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Kinderbijslag	32,8
Diversen	24,9
	57,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 2,0
Sociale zekerheid	
Uitvoering amendement-Mosterd	57,0
Vrijval loon- en prijsbijstelling	- 36,3
Diversen	- 19,8
	- 1,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,4
Sociale zekerheid	
Diversen	- 1,8
	- 2,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	54,4
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	27 024,9
Totaal Internationale samenwerking	1,0
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	27 025,9

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	653,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
Sociale zekerheid	
Anticumulatie WSW	19,1
Ontvangsten W-deel 2006	60,0
Diversen	16,8
	96,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,9
Sociale zekerheid	
Diversen	8,0
	8,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	105,3
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	758,8
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	758,8

Kinderbijslag

De opwaartse bijstelling in de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) is het gevolg van een te lage inschatting door de Sociale Verzekeringsbank

(SVB) van het aantal kinderen dat recht heeft op AKW in het tweede kwartaal van dit jaar. Dit heeft – ten onrechte – doorgewerkt in een te lage jaarraming voor de uitgaven. Dit wordt gecorrigeerd met deze bijstelling.

Uitvoering amendement-Mosterd

Conform het amendement-Mosterd/Verbeet komen personen, die voor 1981 zijn gescheiden maar geen beroep kunnen doen op de overgangsregeling wet verevening pensioenrechten, tot een bepaald inkomensniveau in aanmerking voor een tegemoetkoming. Bij de uitvoering van deze regeling is gebleken dat het aantal personen dat in aanmerking komt voor een tegemoetkoming, fors hoger is dan ten tijde van de indiening van het amendement werd verondersteld. De overschrijding wordt onder andere door vrijval van de loon- en prijsbijstelling gedekt.

Vrijval loon- en prijsbijstelling

Een deel van de gereserveerde middelen voor loonen prijsbijstelling wordt aangewend ter dekking van de hogere uitgaven voor de uitvoering van het amendement-Mosterd/Verbeet.

Anticumulatie Wet sociale werkvoorziening (WSW)

Op basis van de reguliere bijstelling van de rekenregel Anticumulatiebaten zijn de door UWV aan SZW te verrekenen anticumulatiebaten opwaarts bijgesteld met 19,1 mln. Tegenover deze hogere ontvangsten staan hogere uitgaven WAO/Wajong van eenzelfde bedrag (deze uitgaven staan grotendeels op het premiegefinancierde gedeelte van de SZW-begroting).

Ontvangsten W-deel 2006

In 2006 hebben gemeenten niet alle middelen voor het W-deel van de Wet werk en bijstand (WWB) aangewend. In principe mogen gemeenten de overschotten tot een bepaalde grens meenemen naar het volgende jaar. De totale onderuitputting was echter groter dan het bedrag dat gemeenten mochten meenemen. Dat deel wordt teruggevorderd in 2007. Bovenop de bij Voorjaarsnota reeds verwerkte ontvangsten wordt 60 mln extra teruggevorderd.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	13 762,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Taakstellende onderuitputting	36,1
Diversen	- 31,8
	<hr/>
	4,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	5,4
Zorg	
Diversen	0,6
Niet tot een ijklijn behorend	
Mantelzorg	- 50,0
	<hr/>
	- 44,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 39,8
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	13 722,8
Totaal Internationale samenwerking	12,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	13 734,8

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	51,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	7,3
	<hr/>
	7,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
	<hr/>
	0,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	7,7
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	58,8
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	58,8

Taakstellende onderuitputting

Er is in het voorjaar een taakstellende onderuitputting ingevuld op de VWS-begroting. Deze invulling wordt mogelijk gemaakt door onderuitputting op andere delen van de begroting.

Mee- en tegenvallers/Diversen

Deze post is opgebouwd uit een groot aantal kleine mutaties. De grootste mutaties zijn een meevaller van 10 mln bij aan illegalen verleende zorg en een tegenvaller van 9 mln bij het CIZ als gevolg van een hoger dan verwacht aantal indicatieaanvragen. Dankzij een groot aantal kleine meevallers resulteert een saldo van circa 32 mln.

Mantelzorg

Het gebruik van de Stimuleringsregeling Mantelzorg is in 2007 lager uitgevallen dan geraamd. De reden(en) voor het ondergebruik wordt binnenkort geëvalueerd. Een deel van middelen die in 2007 niet nodig zijn voor het bieden van een uitkering aan mantelzorgers op grond van de Stimuleringsregeling Mantelzorg, zal via een eenmalige toevoeging aan het Wmo-budget, dat deel uitmaakt van het Gemeentefonds, door gemeenten voor mantelzorgondersteuning worden ingezet in lijn met de Beleidsbrief Mantelzorg en vrijwillige inzet. Voor de inzet van de middelen wordt een convenant afgesloten tussen de VNG, Mezzo en VWS, dat na ondertekening aan de Tweede Kamer zal worden toegezonden.

Gemeentefonds

B GEMEENTEFONDS: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	15 095,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	<hr/>
	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Mantelzorg	32,0
Diversen	7,9
Zorg	
Diversen	3,7
	<hr/>
	43,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	43,6
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	15 139,2
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	15 139,2

Mantelzorg

Een deel van middelen die in 2007 niet nodig zijn voor het bieden van een uitkering aan mantelzorgers op grond van de Stimuleringsregeling Mantelzorg, wordt via een eenmalige toevoeging aan het Wmo-budget dat deel uitmaakt van het Gemeentefonds, door gemeenten voor mantelzorgondersteuning ingezet in lijn met de Beleidsbrief Mantelzorg en vrijwillige inzet. Voor de inzet van de middelen wordt een convenant afgesloten tussen de VNG, Mezzo en VWS, dat na ondertekening aan de Tweede Kamer zal worden toegezonden.

Provinciefonds

C PROVINCIEFONDS: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	1 124,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,0
	3,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	3,0
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	1 127,4
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	1 127,4

Infrastructuurfonds

A INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 103,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanleg hoofdwatersystemen	- 60,3
Aanleg vaarwegen	- 44,6
Beheer en onderhoud hoofdwatersystemen	75,0
Egalisatiereserve hoofdwegen	91,0
Kasschuiven hoofdwegen	- 292,5
Regionaal lokaal openbaar vervoer	- 43,3
Renovatie stuwen	- 15,7
Rijksbijdrage mobiliteitsfondsen	- 50,0
Risicoreservering spoorprogramma	- 68,6
Variabel onderhoud vaarwegen	- 53,4
Tweede Coentunnel	- 53,5
Diversen	- 13,5
	- 529,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Grondaankopen ruimte voor de rivier	15,3
Kasverschuiving Betuweroute	- 22,4
Kasverschuiving Zuiderzeelijn	- 25,8
Leningen vervroegd aflossen 2 vliegtuigen kustwacht	20,8
Onderhoud hoofdvaarwegen	100,0
Onderhoudsachterstand hoofdwegen	70,0
Overlopende betaling HSL	- 213,0
Vertraging spoor	- 99,5
Diversen	- 20,0
	- 174,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
BTW Betuweroute	30,0
Diversen	3,3
	33,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 670,5
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	6 432,9
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	6 432,9

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	7 106,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,9
	1,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
BTW Betuweroute	30,0
Diversen	3,3
	33,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	35,1
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	7 141,9
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	7 141,9

Aanleg Hoofdwatersystemen

Het kasoverschot in 2007 ontstaat met name door het achterblijven van verzoeken door waterschappen en provincies tot uitkering van verscheidene subsidies ten behoeve van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Aanleg vaarwegen

Deze lagere uitgaven worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de vertraagde uitbetaling subsidie bouw van de vierde sluis bij Ternaaien en de procedure bij de Raad van State ten behoeve van de vaarweg Lemmer-Delfzijl.

Beheer en Onderhoud Hoofdwatersystemen

De verhoging betreft hogere baggerkosten voor zandsuppleties en extra kosten voor beheer en onderhoud aan de Maeslantkering en Oosterschelde-kering.

Egalisatiereserve hoofdwegen

Bij Voorjaarsnota is de egalisatiereeks ingevoerd om de onvoorspelbaarheid van het optreden van vertragingen op te vangen door een deel van het budget door te schuiven naar latere jaren. Daarbij wordt geen directe relatie gelegd met de afzonderlijke projecten. Nu het uitvoeringsjaar is gevorderd is de mate van onvoorspelbaarheid afgenomen, waardoor het mogelijk is de egalisatiereeks voor 2007 van 141 mln te verlagen naar 50 mln.

Kasschuiven hoofdwegen

Een aantal projecten zoals A4 Burgerveen–Leiden, de A12 tussen Veenendaal Ede en de A2 Tangenten–Eindhoven heeft te maken gekregen met vertragingen als gevolg van uitspraken van de Raad van State. Daarnaast zijn bij de projecten A2 Holendrecht, A2 Everdingen–Deil, A2 Rondweg Den Bosch en de A73/74 Venlo–Maastricht te hoge (kas)ramingen gehanteerd voor 2007.

Regionaal lokaal openbaar vervoer

De aanleg van de ZORO-bus (van Zoetermeer naar Rotterdam) is vertraagd, waardoor betalingen later zullen plaatsvinden.

Renovatie stuwen

Op groot variabel onderhoud van de Hoofdwatersystemen schuift 15,7 mln door naar 2010 wegens vertraging in de voorbereidingen van de projecten «Renovatie Stuwen Lek» en «Masterplan Haringvliet».

Rijksbijdrage mobiliteitsfondsen

De rijksbijdrage aan de mobiliteitsfondsen wordt neerwaarts bijgesteld, aangezien de storting van het aandeel van het ministerie van Verkeer en Waterstaat in de Mobiliteitsfondsen pas mogelijk is nadat de regio haar storting heeft gedaan.

Risicoreservering spoorprogramma

Op dit artikel ontstaat een overschot doordat de geraamde risicoreservering Grote Spoorprojecten, die gekoppeld is aan de voortgang van de HSL, naar 2008 verschuift. Dit betreft het bedrag aan risicoreservering Hogesnelheidslijn (HSL)/Betuweroute dat binnen het spoorprogramma voor 2007 is gereserveerd. Deze gelden schuiven door naar 2008 en blijven daarmee beschikbaar voor HSL en de Betuweroute.

Variabel onderhoud vaarwegen

Deze verlaging bestaat voornamelijk uit vertraagde overdrachten in het kader van Brokx-nat en vertragingen binnen de deelprojecten groot variabel onderhoud (Amsterdam-Rijnkanaal/Lek, baggeren Noordzeekanaal, sluizencomplex Rotterdam–Belgie/Zeeland en baggeren/oevers Rotterdam–Duitsland).

Tweede Coentunnel

Bij de tweede Coentunnel is de huidige begrotingsraming gehandhaafd in afwachting van de omzetting naar een DBFM-reeks (DBFM is: Design/Built/Finance/Maintenance). Daar de omzetting naar een DBFM-contract verdragging heeft opgelopen, wordt het beschikbare bedrag 2007 doorgeschoven naar latere jaren.

Grondaankopen ruimte voor de rivier

De mutatie betreft met name aanpassing van de planning van de grondaankopen. Over het programma Ruimte voor de Rivier wordt gerapporteerd in het kader van de voortgangsrapportage grote projecten.

Kasverschuiving Betuweroute en Zuiderzeelijn

De mutatie heeft betrekking op kasverschuivingen naar 2008 op de projectbudgetten van de Betuweroute en de Zuiderzeelijn.

Leningen vervoegd aflossen aanschaf 2 vliegtuigen kustwacht

Rijkswaterstaat lost leningen vervoegd af voor de aanschaf van twee vliegtuigen voor de Kustwacht. De vliegtuigen worden overgedragen aan het ministerie van Defensie. De vliegtuigen verdwijnen van de balans en de leningen moeten in verband hiermee worden afgelost.

Onderhoud hoofdvaarwegen

Er wordt versneld regulier onderhoud gedaan ter voorkoming van extra achterstallig onderhoud bij primaire hoofdvaarwegen. Het betreft de corridor Rotterdam–Duitsland, Rotterdam–Antwerpen en Amsterdam–Rotterdam.

Onderhoudsachterstand hoofdwegen

Door het onderhoudsprogramma te intensiveren, wordt de onderhoudsachterstand sneller ingelopen.

Overlopende betaling HSL

Eerder werd uitgegaan van financiële afronding van de HSL in 2007. De sindsdien opgelopen vertraging in de oplevering van de HSL leidt ertoe dat de betalingen naar achteren schuiven. Het gaat hier vooral om de overlopende betaling van de HSL van 2007 naar 2008.

Vertraging spoor

Bijna de helft van de mutatie wordt verklaard door de Nieuwe Sleutel Projecten (NSP-projecten) (Arnhem, Breda, Den Haag, Rotterdam en Utrecht). Door vertraging bij de besluitvorming over de overeenkomsten, het opstellen van business cases et cetera konden de beschikkingsaanvragen niet ingediend worden. Het restant hangt met name samen met de volgende projecten:

Vleuten–Geldermalsen 4/6 sporen, Regionet en Integrale spooruitbreiding Amsterdam–Utrecht.

BTW Betuweroute

Dit betreft de BTW die op basis van declaraties voor de aanleg van de Betuweroute (en verantwoording over de werkelijk betaalde BTW over de relevante onderdelen). Hiervoor waren op de aanvullende post van het Rijk reeds middelen gereserveerd.

Fonds Economische Structuurversterking

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	3 063,7
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Sleutelprojecten	– 179,7
Diversen	– 146,7
	– 326,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	– 326,4
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	2 737,3
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	2 737,3

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: NIET-BELASTING-ONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 498,0
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Ontvangsten uit aardgasbaten	184,0
	184,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	184,0
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	2 682,0
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	2 682,0

Sleutelprojecten

Middelen voor de Sleutelprojecten Amsterdam, Utrecht, Breda en Den Haag van het ministerie van VROM zijn niet uitgeput en worden doorgeschoven naar latere jaren. Reden voor de vertraging is dat de projecten langzamer van de grond komen dan eerder werd verondersteld. De middelen komen weer beschikbaar in 2008 en latere jaren.

Technische mutaties/Diversen

De post diversen bestaat uit middelen voor projecten die weliswaar zijn toegevoegd aan departementale begrotingen, maar niet tot besteding zijn gekomen. Deze kasschuiven treden onder andere op bij *Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)* van VROM (21 mln), *Centre for Translational Molecular Medicine* van EZ (17 mln), waar de uitwerking van de projectplannen door potentiële subsidieontvangers meer tijd kost dan oorspronkelijk was geschat, *Programma filevermindering van VenW* (28 mln), *VMBO/Funderend onderwijs* van OCW (24 mln) en *Dynamisch Verkeersmanagement* van VenW (20 mln), waar het grootste deelproject, maatregelen Ring A10, nog niet is uitgevoerd in verband met het bestuurlijk afstemmingsproces met de regio over te nemen maatregelen. Alle niet opgevraagde of niet besteedde middelen worden doorgeschoven naar 2008 en/of latere jaren.

Ontvangsten uit aardgasbaten

De opwaartse bijstelling in de raming van de aardgasbatenontvangsten, is grotendeels te verklaren is door een meevaller bij de definitieve afrekening over het jaar 2006 van Energie Beheer Nederland (EBN) en Meeropbrengstregeling over Groningergas. Daarnaast is er een opwaartse bijstelling van het geraamde productievolume in het jaar 2007.

AOW-Spaarfonds**E AOW-SPAARFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN**

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	4 196,4
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	4 196,4
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	4 196,4

Diergezondheidsfonds

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	24,5
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	2,3
	<hr/>
	2,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	2,3
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	26,8
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	26,8

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	9,2
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	2,3
	<hr/>
	2,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	2,3
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	11,6
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	11,6

Diversen

Als gevolg van de uitbraak van blauwtong, de MKZ-dreiging en de dreiging van de vogelgriep zijn in 2007 extra kosten gemaakt. De kosten vallen buiten de met het bedrijfsleven gemaakte afspraken in het convenant «Bestrijding besmettelijke dierziekten» en zijn dus niet door te belasten aan het bedrijfsleven. Ook kunnen deze kosten niet bij de EU worden gedeclareerd.

BTW-Compensatiefonds

G BTW-COMPENSATIEFONDS: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	2 078,9
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	2 078,9
Totaal Internationale samenwerking	
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	2 078,9

Waddenfonds

H WADDENFONDS: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	33,9
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Doorschuif Wadden	- 33,0
	- 33,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 33,0
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	0,9
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	0,9

H WADDENFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	33,9
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	33,9
Totaal Internationale samenwerking	
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	33,9

Doorschuif Wadden

De uitgaven voor het versterken van de natuur- en landschapswaarden van de Wadden vallen in 2007 33 mln lager uit. Dit heeft te maken met de opstarttijd van het Waddenfonds (opstellen subsidieregeling, bezwaren hiertegen vanuit Brussel, sluiten van een overeenkomst met DLG (Dienst Landelijk Gebied) voor de uitvoering van de regeling). De lagere uitgaven leiden tot een positief saldo in het Waddenfonds. Overeenkomstig de fondssystematiek wordt dit positieve saldo meegenomen naar het jaar 2008.

Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008	5 686,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,6
	<hr/>
	0,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Apparaatsuitgaven	- 25,5
Armoedevermindering	130,1
Asielzoekers	24,1
Clean Development Mechanism	- 20,0
Crisisbeheersingsoperaties	21,2
Duurzaam waterbeheer	- 23,0
Gelijke kansen op onderwijs	- 40,9
Handels- en financieel systeem	- 22,3
HIV/Aids	- 15,4
Humanitaire hulpverlening	25,0
Schuldkwijtschelding	40,0
Diversen	- 22,8
	<hr/>
	70,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	5,3
	<hr/>
	5,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	76,4
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007	5 762,8

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: NIET-BELASTING-ONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008	222,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Koersverschillen	68,0
Diversen	24,7
	<hr/>
	92,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	5,3
	<hr/>
	5,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	98,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2007	320,9

Apparaatsuitgaven

De geplande nieuwbouw van de ambassade te Teheran heeft vertraging opgelopen. Ook de kosten van een aantal projecten voor informatievoorziening en communicatie blijven in 2007 achter bij de ramingen. Daarnaast is er sprake van lagere personeelskosten vanwege een lagere bezetting dan gepland.

Armoedevermindering

De mutatie betreft een saldo. Voor de UNDP worden extra middelen beschikbaar gesteld, onder andere voor 8 pilots voor hervorming van de VN (One-UN) en voor het Gender Thematic Trustfund ten behoeve van Darfur. Verder worden extra middelen ter beschikking gesteld voor schuldverlichting via het HIPC-initiatief (Heavily Indebted Poor Countries) en voor een programma gericht op institutionele ontwikkeling via de African Capacity Building Foundation. Daarnaast is er een teruggave door vertraging in enkele programma's, vooral in Europa en Centraal-Azië. Ten slotte wordt de omvang van de mutatie beïnvloed door het gebruikelijke parkeerarakter van dit artikel.

Asielzoekers

De voor 2007 verwachte instroom van asielzoekers is toegenomen t.o.v. de raming bij Voorjaarsnota. Dit leidt tot een hogere toerekening aan ODA.

Clean Development Mechanism

Bij het Clean Development Mechanism is sprake van vertraging en uitvalende projecten.

Crisisbeheersingsoperaties

Vanwege de missie in Afghanistan is aan de HGIS-voorziening crisisbeheersingsoperaties op de Defensiebegroting ruim 20 mln toegevoegd in 2007.

Duurzaam waterbeheer

De verlaging wordt grotendeels veroorzaakt door vertragingen in landenprogramma's voor water, drinkwater en sanitaire voorzieningen in onder andere Mozambique, Senegal, Benin en Kenia. Anderzijds wordt er geïntensiveerd op een programma van Unicef in de Democratische Republiek Congo en een programma van UN-Habitat ten behoeve van de Grote Meren-regio, beiden gericht op drinkwater en sanitaire voorzieningen.

Gelijke kansen op onderwijs

De neerwaartse mutatie op dit artikel wordt grotendeels veroorzaakt door verlaging van het Education for All – Fast Track Initiative (ETA/FTI)-fonds met EUR 30 mln en door teruggaven bij de posten op programma's voor onderwijs. De verlaging van het EFA/FTI fonds wordt veroorzaakt door gedaalde financieringsbehoefte van het fonds door het aanpassen van de programmering. Bij de posten geven met name Pakistan en Rwanda relatief grote bedragen terug.

Handels- en financieel systeem

De verlaging wordt verklaard door een lage rentestand en een afnemende leningenportefeuille die leiden tot lagere rentesubsidies aan de Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden (NIO).

HIV/Aids

De neerwaartse mutatie op dit artikel wordt veroorzaakt door een teruggave op de landenprogramma's voor HIV/Aids, met name in Zuid-Afrika, en door vertragingen in het Health Insurance Fund (een fonds voor de opzet van een verzekeringsstelsel) en in het subsidiekader voor Publiek

Private Partnerschappen voor Productontwikkeling (medicijnen). Deze uitgaven zullen naar verwachting plaatsvinden in 2008. Naast deze verlagingen worden er ook extra middelen toegekend. Het betreft middelen voor het regionale HIV/aids programma in Zuidelijk Afrika, waarbij specifiek aandacht zal worden gegeven aan aidswezen en andere kwetsbare kinderen.

Humanitaire hulpverlening

De verhoging op dit artikel wordt veroorzaakt doordat extra middelen beschikbaar worden gesteld voor noodhulpsituaties in ontwikkelingslanden. Er zijn extra middelen nodig doordat het bestaande budget reeds grotendeels is besteed ten behoeve van met name Darfur, Tsjaad en Afghanistan.

Schuldkwijtschelding

Schuldkwijtschelding aan de Democratische Republiek Congo heeft niet – zoals geraamd – plaatsgevonden in 2007, maar schuift door naar 2008. Vanwege de toerekening van schuldkwijtschelding aan het ODA-budget, wordt als gevolg van lagere schuldkwijtschelding 40 mln toegevoegd aan de OS-begroting.

Koersverschillen

Deze meevaller 68 mln bij de ontvangsten wordt veroorzaakt door koersverschillen. Vooral de daling van de dollar en daaraan gerelateerde valuta's ten opzichte van de gehanteerde Corporate Rate heeft aan deze meevaller bijgedragen.

Prijsbijstelling/Indexering Wet Studiefinanciering

PRIJSBIJSTELLING/INDEXERING WSF: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008	1,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	0,0
Stand Najaarsnota 2007	1,0

Arbeidsvoorwaarden

ARBEIDSVORWAARDEN: UITGAVEN

	2007
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,3
Zorg	
Diversen	0,6
	4,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 4,3
Zorg	
Diversen	- 0,6
	- 4,9
Totaal Internationale samenwerking	

Diversen

Bij de vergoeding van de incidentele loonontwikkeling voor de G&G-sector Zorg (gepremieerde en gesubsidieerde sector), is sprake van een tegenvaller van 4,9 mln. Deze sector valt onder het ova-convenant (overheidsbijdrage in de arbeidsontwikkeling), waarbij de incidentele loonontwikkeling de markt volgt. Werkgevers in de zorg hebben ervoor gekozen om principieel verweer te voeren tegen de vaststelling van het ova-element incidentele loonontwikkeling, waarbij neerwaarts is afge-weken van de CPB-raming die bij CEP is gepubliceerd. De rechter heeft deze werkgevers in het gelijk gesteld, waardoor de vergoeding voor de incidentele loonontwikkeling voor 2007 opwaarts is bijgesteld.

Aanvullende post/Algemeen

ALGEMEEN: UITGAVEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	435,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	468,7
Reservering e-overheid	- 25,0
Reservering schuldsanering Antillen	- 75,5
Reservering Wet Betaalbaarheidsheffing	- 350,0
Diversen	- 8,0
Sociale zekerheid	
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	60,3
	70,5
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
BTW Openbaar Vervoer	- 55,0
	- 55,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	15,5
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	451,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	451,2

ALGEMEEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2007
Stand Miljoenennota 2008 (excl. IS)	- 13,6
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Verkoop staatsdeelnemingen	- 34,5
	- 34,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2008	- 34,5
Stand Najaarsnota 2007 (excl. IS)	- 48,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2007 (incl. IS)	- 48,2

Ramingstechnische veronderstelling in=uit

Bij Voorjaarsnota wordt de eindejaarsmarge uitgekeerd naar de departementale begrotingen. Als tegenhanger hiervan wordt de ramingstechnische veronderstelling in=uit op de aanvullende post verwerkt. Hierbij

wordt er vanuit gegaan dat de onderuitputting die zich in 2006 heeft voorgedaan ook in 2007 zal optreden. De opgetreden onderuitputting bij Najaarsnota wordt ingezet voor het vullen van deze taakstelling.

Reservering e-overheid

Op de aanvullende post zijn middelen gereserveerd (tweemaal 25 mln in 2007 en 2008) voor de investeringsimpuls e-overheid. Bij Najaarsnota wordt hiervan 3,2 mln overgeheveld naar de begroting van het ministerie van BZK en 6,0 mln naar de begroting van EZ. Het resterende deel (15,8 mln) zal worden doorgeschoven naar volgend jaar.

Reservering schuldsanering Antillen

Door het vorige kabinet is een start gemaakt met een traject dat moet leiden tot herziening van de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk, verbetering van het financiële beheer en oplossing van de schuldenproblematiek. Daarbij zal een groot deel van de schulden van de Antillen worden gesaneerd. Hiervoor zijn middelen op de aanvullende post gereserveerd. Nu Bonaire, Sint Eustatius en Saba hebben ingestemd met het financiële toezicht, worden deze middelen overgeheveld naar de begroting Koninkrijksrelaties.

Reservering Wet Betaalbaarheidshemming

Op de aanvullende post zijn middelen gereserveerd voor het mogelijk niet doorgaan van de Interim-wet Betaalbaarheidshemming Huurwoningen. Aangezien de voor 2007 geraamde ontvangsten niet zullen worden gerealiseerd, valt deze reservering vrij.

BTW Openbaar Vervoer

Op de aanvullende post stonden middelen gereserveerd voor BTW-compensatie voor onder andere de HSL en de Betuweroute. Deze zijn nu overgeheveld naar de begroting van het ministerie van V&W.

Verkoop staatsdeelnemingen

Op de aanvullende post stond nog een klein restant (34,5 mln) taakstellende opbrengsten staatsdeelnemingen, die nu volledig is ingevuld met de opbrengsten uit de verkoop van Connexxion.